

אם בישראל

דברי חיזוק לאם היהודייה

תפילה - ז

עבודת התפילה

שניים עומדים ומתפללים מדי יום ביומו, שלוש תפילות. שניהם אף מכוונים פירוש המילות. אף על פי כן, אצל האחד מתנהל עסק חי, ואצל השני – עסק מת! האחד מתרגם במחשבתו את מילות התפילה לשפתו המדוברת, **תרגום מילולי**, מבלי להעמיק בדברים. באופן זה, התפילה חוזרת על עצמה כל הימים ללא שינוי, וללא הרגשים חדשים. זהו **עסק מת!** אמנם "אין הקב"ה מקפח שכר כל בריה", אך **להתפתח** מעסק זה – אין שום סיכוי. כפי שהתפלל בילדותו כך יתפלל כל חייו.

לעומת זאת, אדם המנסה לעמוד על **תוכן** כל מילה, הוא מנסה **לצייר** לנגד עיניו באופן מוחשי את הגנוז באותה מילה, יתחלפו רעיונותיו יום יום. ייוולדו בו מדי יום ביומו הרגשים חדשים ומחשבות חדשות – זה **עסק חי**, שאדם צומח בו מיום ליום.

נוסח התפילה איננו מילים מודפסות על נייר, אלא **צינור**, שדרכו זורמים בלי הרף **מים חיים**, ותמיד מוצאים בהם טעם. המתפלל מתוך תשומת לב, **מוצא באותן מילים כל יום, הרגשים חדשים ומחשבות חדשות, שלא הרגיש ולא חשב מעולם!**

(הרב ויסבלום, הארת התפילה)

כוח התפילה

"אברהם תיקן תפילת שחרית, יצחק תיקן תפילת מנחה, יעקב תיקן תפילת ערבית" (ברכות כו, ע"ב)

"תיקן", הכוונה שזו הייתה היצירה שלו, של אברהם אבינו או של יצחק ויעקב, והאיכות שלה היא לפי תכונתם העצומה. התפילה הזו, יש בה כביכול **'חומר נפץ'** שבכוחו להפיל בניין שלם, וזאת אפילו אם היא נאמרת ללא כוונה. כמובן שתפילה בכוונה זו מעלה עצומה, תפילה עם לב, עם חיות, אך גם **המילים עצמן**, ללא כוונה, הן יצירה של האבות הקדושים וטמון בהם כוח עצום.

לכולנו יש בעיות בחיים, כל אחד וחבילת הצרות שלו. אדם חושב: אילו הייתי יכול לבקש מה"חפץ חיים" להתפלל שחרית אחת עבורי – כמה נפלא היה זה.

אבל אמונת ישראל היא שכל שחרית היא של אברהם אבינו! כביכול אברהם אבינו מתפלל עבורנו על ידי שאומרים את מילות התפילה.

בתפילת שחרית מונח כוחו של אברהם אבינו. בתפילת מנחה - כוחו של יצחק אבינו, ובפרק תהילים - כוחו של דוד המלך ע"ה.

(הרב פינקוס / תפארת שמשון - במדבר)

... ארמון בן שמונה עשרה קומות מתנוסס לתפארה, יודעי דבר מספרים, שגנוזים בו אוצרות וסגולות מלכים... ארמון זה עבר בירושה מאבות לבנים, במשך מאות בשנים, עד שהגיע לידי של אדם זה, שכיום הוא בעליו.

להפתעתנו שומעים אנו, שאותו אדם מתגורר במרתפו של הארמון ומעולם לא עלה לבקר בו ולהזין עיניו מן האוצרות הגנוזים בו. אנו מלאי השתוממות: הייתכן לבלות את החיים במרתפו של הארמון מבלי התעניינות כלשהי בנעשה בו?!

התפילה כמוה **כארמון**, בנין מסודר להפליא. חז"ל מתבטאים עליה, שהיא מהדברים העומדים ברומו של עולם ובני אדם מזולזלים בהם. ידעו הם, כי אנשי כנסת הגדולה שהתקינו אותה, גנוזו בה אוצרות נפלאים המסולאים בפז. על כן מסתכלים הם עלינו באותו מבט של תמהון, כפי שאנו מסתכלים על בעליו של אותו ארמון: **הייתכן להיות בעליו של ארמון תפארת, העולה ומתנשא עד רומו של עולם, ולהמשיך לחיות בדלות משועת במרתף?!**

(הרב ויסבלום / הארת התפילה)

כאשר הוכרזה 'מדינת ישראל', הרגיש הרב מבריסק זצ"ל שזו טרגדיה עבורו. הייתה לו הגדרה מאוד חריפה לכך: "כעת ישנן שבעים ואחת אומות".

הוסיף הרב מבריסק ואמר: **"מי יודע אם מדינת ישראל לא הוקמה בגלל יהודי דתי שהתפלל על כך מעומק הלב."**

כלומר, תפילה ישרה ואמיתית הנובעת מעומק הלב, אפילו של יהודי טועה, אבל הוא סובר שזה מה שטוב עבור עם ישראל, בכוחה של תפילה זו לחולל מהפך בעם ישראל.

כל תפילה ישרה וכנה של כל אחד מאיתנו, בכוחה לבנות את עם ישראל ולהביא את הגאולה השלמה!

(הרב פינקוס / תפארת שמשון - דברים)

תכתב זאת לדור אחרון

"פנה אל תפילת הערער ולא בזה את תפילתם"

ר' יצחק פתר קרייא בדורות הללו שאין להם לא מלך ולא נביא לא כהן ולא אורים ותומים ואין להם אלא תפילה זו **בלבד, אמר דוד לפני הקב"ה: רבונו של עולם, אל תבזה את תפילתם.**

תכתב זאת לדור אחרון, מכאן שהקב"ה מקבל השבים, ועם נברא יהלל יה שהקב"ה בורא אותן בריה חדשה... דבר אחר, תכתב זאת לדור אחרון **אלו דורות הללו שהם נטויין למיתה**, ועם נברא יהלל יה שהקב"ה עתיד לבראות אותן בריה חדשה.

(ויקרא רבה ל)

"קרוב ד' לכל קוראיו, לכל אשר יקראוהו באמת"

אנו מדמים, שהצדיק בתפילתו קרוב אל ד', והרשע רחוק ממנו. והנה נתגלה לנו כאן, כי מידת הריחוק והקירוב אינה תלויה בדרגת המתפלל אלא באמיתתו. ויתכן שד' קרוב לרשע כמו הצדיק, אם אך הרשע "קורא באמת", יודע את מצבו, ומתוך מצבו הוא פונה אל ד'.

הנה אנו מרוחקי הדורות, וטומאה וטמטום וצמצום מעיקים עלינו על כל צעד, ואם אך נדע את מצבנו ולא נרמה את עצמנו, נעמדה לפניו ובתפילה ונהיה קרובים אליו, וד' יהיה קרוב לליבנו כלאחד מבני הדורות הקדמונים. דווקא זאת היא גדולתו אין חקר, כי אלוקים - אמת הוא.

(הרב וולבה / עלי שור)

אם בישראל

דברי חיזוק לאם היהודייה

דמותה של אם יהודיה

תורת אמו

"ואל תיטוש תורת אמן".

זה היה דרכי אימותינו הקדושות וזקנותינו דור אחר דור עד אברהם יצחק ויעקב, לגדל בניהם ולהדריכם ולגדלם באמונה פשוטה, ומלמדת ומספרת להם כי יש גן עדן וגיהנום, מהגאולה ותחיית המתים, ומספרת להם סיפורי צדיקים, למה שזכו על ידי מעשיהם הטובים, ובזה נתרגל ונתגדל התינוק.

ואלו הדיבורים של האדם הם יסוד איתן וקדוש. והעיקר הוא היסוד, ובאם היסוד הוא חזק אז כל הרוחות שבעולם לא יזיזוהו ממקומו. ועל זה אמר רבי חנינא: **"חמין ושמן שסכתני אימי בילדותי, הן עמדו לי בעת זקנותי"**.

(רבי אהרון ראטה / שומר אמונים)

"אם לא תדעי לך היפה בנשים, צאי לך בעקבי הצאן"

אם אינך יודע מי היא המובחרת שבנשים, תוכל לדעת זאת אם תעקוב אחר **"הצאן"**, אחר ילדיה. מחינוכם הטוב של הבנים למד אתה על טיבה וטובה של האם.

האישה היא **"עקרת הבית"**, עיקרו של בית, והבית עומד עליה, על דמותה ומסירותה, השפעתה וחינוכה.

זו אחת הסיבות לכך, שלא נגזר על האישה עמל מלאכה, וגם לא עמל תורה. מוטלת עליה חובה קדושה ותדירה של השגחה ופיקוח על הבית והליכותיו וחינוך הצאצאים.

(הרב ש"מ וולך / מחשבת הטהרה)

במגילת רות נאמר כי בנה של רות נקרא **"עובד"**. מסביר על כך האבן עזרא:

"יתכן שנקרא עובד שהולידו זקן ולא לקח האישה כי אם בעבור כבוד השם, וגם האם עזבה דתה וארץ מולדתה וחסתה בצל כנף השם, על כן יהיה הן עובד השם כי רובי הבנים דומים לאב ולאם כי הם השרשים".

(אבן עזרא, רות ד, יז)

פיקדון יקר

"לאחר שנולד בני הבכור, הייתי אחוזת התרגשות מהזכות הגדולה שנפלה בחלקי - להיות אם בישראל. הבטתי בתינוק ואמרת לי לעצמי: 'זהו בני, בני שלי...'

אבי זצ"ל נכנס לבקרני. התרגשותו הייתה גדולה: היה זה נכדו הראשון. הוא ברכני בברכת **"מזל טוב"**, ואמר לי ברוך:

"דעי לך, ביתי יקירתי. התינוק שזה עתה נולד לך, אינו שלך! פיקדון הוא בידייך לגדלו ולחנכו בדרך התורה והמצוות, עד אשר יגדל ויהיה יהודי שלם כרצון ד'."

אם תזכי ותחנכי אותו - אשריך ואשרי חלקך! אז הילד יהיה שלך, משום שזכות זו שמורה לך, על אשר מילאת את תפקידך וחובתך באמונה!"

(דברי אמה של הרבנית אלישבע שכטר ע"ה / מובא בספר "אשת חיל")

אם בישראל

בנאום ההכתרה של רבי מאיר שפירא מלובלין, כאשר נתמנה לרבה של קהילת פיוטרקוב המעטירה, היו נשואות אליו עיני כל העדה, כשאוזניהם כרויות לשמוע מה בפיו של רבם הנערץ בשעה זו. הם התבוננו בו כשהוא מנשק לפרוכת, נושא את עיניו לעבר עזרת הנשים, ומילותיו הראשונות מופנות אל... **האם היהודייה**:

"מזל טוב, אמא! מאירקיה שלך נתמנה לרב בפיוטרקוב! תודות להתמודדות שלך, עמלך הרב ומסירות נפשך, קם ונהיה הדבר."

ואז המשיך: **"אתן, אמהות בישראל! אתן המגדלות במאמץ רב ובהקרבה עצמית את מאירקיה, שלוימהילע או דויד'ל שלכן. בעמלכן מעצבות אתן את דמותן, את אישיותן."**

"ומי יודע?" הרעים קולו, **"מי יודע איזה גדול בישראל אתן מטפחות? גם הוא עשוי לומר לכן 'מזל טוב' באחד הימים, כאשר יתמנה לרב בישראל, או לראש ישיבה, או שיתפרסם שמו כתלמיד חכם גדול. מי יודע? יתכן שאתן מגדלות את המשיח, את מושיעם של ישראל. מזל טוב לכולכן, אמהות בישראל!"**

(פ' בניש / שאוני בלבן)

מבחן המעשה

הרבנית פינקוס ע"ה העבירה לצאצאיה את המבט הנכון באשר לדברים החשובים באמת בחיים. כאשר אחד מילדיה שבר בטעות חפץ מחפצי הבית, גם אם מדובר היה בחפץ בעל ערך רב - לא ניתן היה לראות שמץ של הקפדה או צער שבלב על פניה של הרבנית. לעומת זאת, כאשר שמעה דיבור שאינו ראוי, או הייתה עדה להרמת יד חלילה - ניכר היה צערה היטב על פניה, ולא קשה היה להבחין כי ליבה נחמץ בקרבה!

כאשר היו הבנים יוצאים לישיבות, בתחילת יומן או לאחר שבת חופשית - הייתה הרבנית פינקוס ע"ה מקפידה ללוותם להסעה ולהיפרד מהם לשלום. בעת פרידה זו לא הייתה משננת באוזניהם אזהרות על אודות שמירה על בריאותם ושלומם. בשעות אלו הייתה חוזרת ומדגישה, מברכת ומעודדת: **"בני היקר, תלמד טוב! תלמד טוב ואל תתבטל!"**

היא דאגה לשלומם, אהבה אותם והם השיבו לה אהבה כאהבתה, אולם אף הדגישה וחידדה את המסר: ההצלחה האמיתית, האושר האמיתי - טמון אך ורק באוהלה של תורה, ורק בכך יבורך הנער! רק בכך ימצא כדי סיפוקו!

(נפש חיה / מתוך פרקי הביוגרפיה על הרבנית פינקוס ע"ה)

גישתה החינוכית של אלישבע לילדים הייתה ספוגה יראת שמים ואמונה בבורא עולם. הילדים שאבו תחושות קודש אלו מאימם, אשר השתדלה להחדיר אותן בהם בטבעיות ובפשטות. יראת שמים נקלטה בעוללים הרכים עם כפית הדייסה. הם נשמו וספגו קדושה בכל את ובכל שעה.

בתבונה מיוחדת החדירה אלישבע לשתילים הרכים אהבה עצומה למצוות: **"שש אנכי על אמרתך כמוצא שלל רב"**, הם חשו, שכל מצווה יקרה מפז ומפנינים, וכדאי לאסוף ולהכין רכוש גדול ועצום של מצוות ומעשים טובים.

(אשת חיל / על הרבנית אלישבע שכטר ע"ה)

אם בישראל

דברי חיזוק לאם היהודייה

שבת מלכתא

לקראת שבת

יהרהר בתשובה ויפשפש במעשיו בכל ערב שבת, כי שבת מקרי 'כלה מלכתא', וכאילו מקבל פני המלך יתברך שמו. ואין נאה לקבלו כשהוא לבוש בבלויי הסחבות של חלאת העוונות.

(משנה ברורה)

חכמים קדמונים היו נוהגים לצאת מחוץ לעיר, לשדה, ולקבל את שבת המלכה מחוץ לבית הכנסת. הטעם בכך נפלא: על ידי כך מראים לאורחת, מלכת השבת, שאנו חפצים בה ביותר, ואין אנו ממתניינים לה לבואה אלינו, אלא יוצאים לקראתה מבעוד מועד.

וכל המוסיף להקדים להכין עצמו במחשבת התרגשות לכבודה, ובעיקר בהרהור תשובה, כדי שתשרה עליו קדושת השבת כשהוא נקי מחטא – הרי זה משובח.

העיד אדם זקן שהיה ממשרתי ביתו של רבי אלימלך מליז'נסק: בערב שבת אפילו המשרתים והמשרתות ביקשו מחילה זה מזה, כערב יום הכיפורים. כולם פחדו ובכו, ואיברייהם דא לדא נקשן, עד הדלקת נרות של שבת. ומשהדליקו הנרות של שבת, נפלה שמחה רבה על כל אחד ואחד, וכולנו טעמנו שמחת שבת בשמחה גדולה מאוד נעלה.

(אות ישראל / הרב לוגאסי)

המענג את השבת

משל לבן המלך שנשבה למרחקים בין אנשים גסים מאוד, וביום מן הימים הגיע אליו מכתב מאביו המלך, ומרוב שמחה השתוקק הבן לרקוד. אך מכיוון שהאנשים סביבו אין להם כל מושג בכבוד המלך, ולא יבינו לשמחה זו מה עושה, עמד והשקה אותם משקאות לבסומי עד שגם בהם התלקחה השמחה, והתחילו כולם לרקוד מרוב שמחה. הם בשלהם רקדו משמחת היי"ש, והוא רקד מגודל שמחת ליבו שהרגיש את קרבת המלך ששלח לו המכתב.

כך הוא עניין מאכלי שבת. הנפש הרוח והנשמה שמחים בשבת קודש בהרגשת קרבת אלוקות, אך הגוף החומרי אין לו כל שייכות לשמחה זו, וכל זמן שהגוף עצוב אין הנשמה יכולה להתעלות. ולכן צריך לתת לגוף די סיפוקו כדי שהנשמה תגיע לשמחה האמיתית של קרבת אלוקות.

וזה פירוש המענג את השבת, ולא המתענג בשבת. היינו שכל מידת התענוג שלו נתונה לענג את השבת, כדי להשיג את השמחה הרוחנית האמיתית של השבת.

(רבי שלום נח ברזובסקי מסלונים / נתיבות שלום)

מתנת האם העבריייה

ליל שבת היפה הוא החוויה הכי כבירה שרשמייה נחקקים עמוק עמוק בנפש הילד ואינם נמחים כל ימי חייו. ומכאן הפעולה החינוכית שאין לה ערוך.

רב מספר אויבינו שנהפכו לאוהבינו למראה ליל השבת. שאר רוחנו, פקחותנו וחריפותנו עלולים לעורר קנאה, חשד ומשטמה, ואולם יופי השבת היהודית כובש גם את לב אלה המונעים הערצה ואהבה מן היהודים. ואולם למי אנו אסירי תודה בעד היופי שבחינו? הווי אומר: לאישה העברית, ליל שבת זהו מתנתה הכי נהדרה, נדבת ליבה למשפחה העברית.

(הרב יחיאל יעקב וינברג / לפרקים)

אור קדושת השבת

"קדשו באור פניו של אדם, לא דומה אור פניו של אדם כל ימות השבת כמו שהוא דומה בשבת".

(בראשית רבה יא, ב)

"ודע כי החכם והצדיק נראה בחוש כי נכסף בכלות נפשו לאלוקים מגודל הבערת אש האהבה... והתנוצצות קדושת שבת מאירה את פניו בזיו הדרת אור מבהיק. וכשאדם זוכה בערב שבת לזכך נפשו, כשיגיע גודל זיו הדרת אור קדושתה יאיר על נפשו, ואשרי הזוכה".

(יסוד ושורש העבודה)

באופן טבעי פניו של אדם מאירות ומבריקות באור של קדושה ביום השבת.

כמו כן, בליל שבת יש תפילה הנקראת "מעין הברכות", ופירושו הקדמונים שרמו הוא לשבת שהיא מעיין ומקור להרבה ברכות, כפרנסה טובה, בריאות הגוף ואריכות ימים, בנים טובים וצדיקים, וכל מה שנפשו של אדם מחמדת אפשר לשאוב ולהתברך מתוך המעיין של שבת קודש על ידי שמירתה כהלכתה.

(הרב פינקוס / תפארת שמשון – שמות)

"נשמה יתרה נותן הקב"ה באדם ערב שבת, ולמוצאי שבת נוטלין אותה הימנו" – רוחב לב למנוחה ושמחה. מלאך טוב נכנס לתוך הלב פנימה, מזיז את הדפנות כדי להרחיב את יכולת הקיבול לכניסת שפע של מנוחה ושמחה ולהוצאת הפסולת הנפשית של עצבות וכעס.

בבוא השבת הנפש נעשית כהיכל, לקלוט שפע של ברכה וקדושה, ומתקיים "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם". אדם הפותח פתח, מאפשר לקב"ה לשכון בלבבו.

(הרבניית ר' לפידות / שירת הבית היהודי)

ושם ינוחו יגיעי כוח

משל להולך בדרך רחוקה בגשם ובקור וכולו רטוב עד לשד עצמותיו, ונפשו רעבה וצמאה והצינה אחזתו. והנה האירו עיניו לראות אכסניה חמה ומלאה כל טוב ונכנס פנימה והחליף בגדיו וסעד ליבו ונתן מרגוע לנפשו והתחדש כבריה חדשה להמשיך בדרכו.

שבת קודש היא האכסניה אשר יונה מצאה בו מנוח, ושם ינוחו יגיעי כוח, ומתמלאים חיזוק להמשיך בימים הבאים... השבת היא כעוגן הצלה אחר השבוע שעבר עליו שהלך חשכים ואין נוגה לו, ונכספה גם כלתה נפשו לטל תחיה של שבת קודש שתחייה את נפשו.

השבת היא בבחינת וחגור נתנה לכנעני, שאפילו מי שהוא בבחינת כנעני רח"ל, והוא הולך וטובע, הרי השבת היא כתבל הצלה המושלכת לטובע במצולות, שכל זמן שהתבל הזה בידך יש לך חיים.

(רבי שלום נח ברזובסקי מסלונים / נתיבות שלום)